

Gelsomina paradicsom-palántái

1

Télből a lobogó hasáb
s a nyári vízringás te vagy.
Megérkeztem színed elé
s lekéstem a halálomat.
Van, van egy Hetedik Földrész,
veled én odaindulok.
Bent és kint vízringás: fogom
a kezed s kezemet fogod.
(Gi könyvébe, 1971.)

2

Elmondanám, mire emlékszem feleségemből.
Hallgatag borosüveg nélkül — magamnak.
Nem kérdi senki. Nem mondom senkinek.
Az Átlósutcait s Cs. T-t már régóta
nem faggatom. Csupán két gyanúsán közhelyes
metafora jár a fejemben: a pompeii óré,
s elveszve is a naplóját író sarkkutatóé.

Örülhetek, hogy ennyire nem ismer(te)tek:
nem fakaszthat hahotára ez a párhuzam.
Sosem létezett bennem semmi katonaemény,
hegymászó hajlam, sarkkutatói hevület.
Sántaságomból hiányzott Hephaisztosz, az isten,
Byron férfi-szépsége, s még a sántaság is!
Homlokomból nem nőtt ki cédrus — se szem, se szaru.
Az orr nem Casanováé: a finnyás nyelv se rőf.

Idő, Vak Lány, adta és visszavette a nőket.
(Így is világmindenség volt valahány.)
P. M. értem hagyta el herculestagu husosát —
ám kezemről lecsapta a Kis Hölgyet egy kamasz.
Hogy mire emlékszem feleségemből mégis? ..
Versnek manapság obszcén ez az emlék.
Úgy hasonlított egymáshoz a többi, hogy tudtam:
tizennégy éves őrangyalát Isten küldte el. ◊

De harminchat éves, férj és apa voltam.
A tizennégy előtt, hogy lett volna ez kimondható?
Hiába, ötvenhatban se lett puskaporos
a tenyerem; mihaszna, gyenge kéz, ócska test,

jobb, ha kussol. Ha azt mondja: Költészete vagyok!
Ha Angyalt emleget, s kimondja, amit gondol,
zárt osztályra vagy újra Vácig ragadja vissza szíj,
bílics. Régi nóta: telhetetlen fogdmeg a lakáj.

Most ötvenhét éves vagyok. Cellaszakértő. S tudom:
nácibb a ká pó, s álcaiban lelke helyett nem egy
ávós-halhatatlanságát menti át új éjszaka-
korszakokba. Míg Gí kocsija Tirol szikrázó
fenyvesein átsuhan. Kiszállt belőlem — s csakugyan:
mint testből a lélek! Hát nincs az a versperzekutor,
ki elnémíthatná tetőtől talpig nyílt sebemet:
nekem a Túlnan kínálkozott benne feleségül.

Nem tudom, mivégre, kezemet kezébe adták.
S amíg ő úgy vélte: én vezetem,
porrá vált sár, nélküle holt, megnevezem a tényt:
rajtam az ő szárnya suhogott.
Huszonegy éve szeretem — ez magánügy.
De hogy hol repültünk, a közeg, már nem az.
(Mint Danténál a Pokol.) A padló alatt-ban.
Koporsók szintjénél valamivel följebb.
S lejjebb a hizlalt útonállón a csizmatalpnál.

3

Ez a szárny nem Fra Angelico ecsetjétől ragyog.
Nem a Leonardo-i repülő. Se toll, se ég.
Anyaga: kettőnk története. S a leírása? —
A puhatestűek padlórés-özönlésén
átvágni készült — és vele sikerült!

Mikor az embert fölfalják a tetvek,
szét csak a front-sárban hullik csontjaira.
Máskor óriás tetűvé duzzad s teletojja
petéivel a Szerelem, Szabadság fanszörzetét.
De ő csillagokká bővölte belémtokosult
tetveim, és szárnyhegye vitte első áldozásra.

S hogy ez a szárny még mire készült? Ezen a
magányos márciusi éjen azért ehhez-ahhoz
elküldeném a régi verklidallam bújt igéjét.
Például azt, hogy „megérkezve színe elé”
— bizonyisten! — „lekéstem a halálomat!”
És azt is, hogy „van, van egy Hetedik Földrészt,
ahol bent és kint vízringás.” Kívülről mostan
milyen kézzelfogható az asszony-alakját
fölvett föld és levegő hiánya! Testnyomod, élet!

*Ki vonaglik meg a ráismeréstől?
 Hogy a tetszhalott Tremendum lábán agyag repedez.
 Vízszíntes, mint a tenger. Riasztó, mint a sivatag.
 Vízszíntes fül bozótos járatait
 formázza kopáran. De süppedő
 homoksejtjeiben rejtjeiben rejt egy kagylót.
 Ő kell, hogy napról napra kikeljen belőle.
 Hajnal-köpenyegét vállamra teríti,
 s az elveszett országba velem visszatér.*

*Mondják, a milliárdos, az angol várkastélyt
 körül köre föltrakja ismét a Vadnyugaton.
 Tornyában angol kísértet bolyong, s az erdő
 VIII. Henrik levágott fejű asszonyai
 szavát suttogja, ha jön az orkán —:
 ez a Pénz! Az aranytéglákból rakott hegység.*

*Hogy még jobban ne menjen tönkre az Állam
 a börtönében nekem osztott káposztától,
 s mert méregdrága gumiszobán a sokkolás ám!
 S az öngyilkosok alagsoraiban se érje csőd
 szükséglet-végeztető gépem
 közpénzt faló villanyszámláitól —:
 ez a Szárny! Segít a köznek. S még váltót se irat.*

*Legvégül mire emlékezem feleségemből?
 A szárnyzuhogás hiányát hallgatom. Magamnak
 hallgatag mondom: minden Ő, amire emlékezem.
 A vers hátsólépcsőjén lehúzódom
 a szenespince-tompa csillogásba,
 hol patkányvisitásban az árnyék
 szülése folyik; első tipegése; iskolája;
 alaki kiképzése — kivégeztetésem sora.*

*Nem hiszek a túlélésben, s hogy fönt valaki
 nálam jobba teheti, ami él.
 Húsvét utáni keddig nem csipogtatom
 félbemaradt madaraimat.
 Akkor már Gí kocsija visszafelé suhan!
 Tírol fenyesei alatt — kimenőjéből —
 Velencét csókolt szemmel érkezik. Csak fejemen
 lesz még némi hó-mocsok, de átsüti a Nap.
 Bár a kocsik fölöttünk átrobognak,
 páncélosan rajtunk keresztülíramodnak —
 ott nyílegyenes a szakadék. S a csönd felső céjét
 üvegesen recepteti a rianó halál.*

*Mi Gelsomina paradicsom-palántáit
(ki emlékszik Gelsomina paradicsom-
palántáira? — nevetek hangtalan magamon)
bedugdossuk a sárba, a tüzelő homokba,
összetört urnák kidőlt hamujába, pólyakorcba.
A palánta kiég, megfagy, fölzabálja a féreg.
Nem baj. Mikor már ékes bokorra zsendül,
ráültetem meg nem csinált madaraimat,
akiket elgázoltak a sómezőkön.
Nem énekelnek, tudom én azt. Nem röpülnek.
De előreszaladó emlékem feleségemről
előképezi nekem szamiszdat jövőmet.
De jó lesz! Szárnya tetőtől talpig beburkol,
én farigcsálok benne a föld alatt,
madarakat farigcsálok belőle,
s ő kisuhogtatja torkukból énekemet.*

GAZDAG ERZSI

A porszem hintája

*Volt egy porszem a világon,
unatkozott télen, nyáron.
Tanakodott eleget:
— Nem is tudom, mit tegyek?*

*Keresztes pók arra tévedt
s így szólt: „Játszanék tevéled!
Van-e kedved játszani?
Lengő hintán szállani?”*

*— Van-e kedvem? Majd meglátod,
ha a hintán szállva-szállok.
De hintát is hol veszel;
lengve lengőt? — fel-le, fel...*

*„Csináltam már néked hintát,
mutatok most egy-két mintát:
Itt a lámpán, ott a képen!
Neked való mindenképpen.”*

*Porszem így szólt: — Látszik, látszik:
egyikük jobb, mint a másik.
Ezt választom, itt a lámpán,
magamat is jobban látnám...*

*Keresztes pók kapta-vette
a porszemet, ráültette.
Azóta is száll a por
öreg házban, valahol.*

A költőné hagyatékából közölt verssel halálának első évfordulójára emlékezünk.